

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 15/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi eräiden Suomeen tuotavien näyttelyesineiden takavarikoinnin kieltämisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 9 päivänä marraskuuta 2010 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi eräiden Suomeen tuotavien näyttelyesineiden takavarikoinnin kieltämisestä (HE 236/2010 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Jaakko Rautio, oikeusministeriö
- kulttuuriasiainneuvos Tiina Eerikäinen ja hallitusneuvos Tuula Lybeck, opetus- ja kulttuuriministeriö
- tutkintapäällikkö Esko Hirvonen, tullihallitus
- ylijohtaja Risto Ruohonen ja lakimies Tuula Hämäläinen, Valtion taidemuseo.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eräiden Suomeen tuotavien näyttelyesineiden takavarikoinnin kieltämisestä. Lain mukaan kansainvälisen kulttuurivaihdon ylläpitämiseksi sekä taiteellisesti tai kulttuurihistoriallisesti merkittävien näyttelyiden järjestämisen edistämiseksi voitaisiin määrätä Suomeen lainaksi tuotavaa näyttelyesinettä koskeva takavarikointikielto, joka turvaisi esineen palauttamisen lainaksi antajalle.

Takavarikointikielto käsittäisi kiellon ottaa näyttelyesine takavarikkoon tai muuten viranomaisen haltuun taikka kohdistaa esineeseen muu sellainen turvaamistoimi tai täytäntöönpanotoimi, joka estäisi esineen palauttamisen. Jos esineeseen on kiellosta huolimatta kohdistettu tällainen toimenpide, asianomaisen viranomaisen tai tuomioistuimen olisi kumottava se.

Takavarikointikiellosta päättäisi opetus- ja kulttuuriministeriö. Kiellon antamisen edellytyksenä olisi näyttelyn yleisen merkityksen lisäksi se, että näyttelyn järjestäisi julkisoikeudellinen yhteisö tai yleishyödyllinen yksityisoikeudellinen oikeushenkilö. Kielto voitaisiin antaa enintään vuodeksi.

Takavarikointikieltoa ei voitaisi antaa, jos on syytä olettaa, että näyttelyesine on rikoksella joltakulta viety tai että esineen omistussuhteet ovat riidanalaiset. Kieltoa ei myöskään annettaisi, jos se olisi ristiriidassa Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen tai Euroopan yhteisön lainsäädännön kanssa. Kaupallisia näyttelyitä varten takavarikointikieltoa ei annettaisi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Kansainvälisellä näyttelytoiminnalla on kasvava merkitys maamme museoille ja muille näyttelyn järjestäjille. Valiokunta korostaa, että näyttelyvaihto on tärkeää maamme kulttuurivaihdon ja kulttuurin tuntemuksen lisääjänä. Nykyisin teoksia lainaavat ulkomaiset tahot kuitenkin vaativat näyttelyjärjestäjän sitoutumista näyttelyesineiden palauttamiseen niiden lainaksi antajille. Valiokunta pitää siten ajankohtaisena säätää takavarikkokiellosta lailla. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

Eduskunnassa on käsitellyssä lakiehdotus pakkokeinolaiksi (LaVM 44/2010 vp — HE 222/2010 vp). Sillä korvataan vuoden 1987 pakkokeinolaki. Tämän johdosta valiokunta ehdot-

taa 3 §:n viittaussäännöksen koskemaan uutta pakkokeinolakia.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 3 § muutettuna seuraavasti:

3 §

Takavarikointikiellon sisältö

Takavarikointikiellon johdosta:

1) näyttelyesineitä ei saa ottaa haltuun eikä takavarikoida oikeudenkäymiskaaren 7 luvun tai *pakkokeinolain (/)* nojalla;
(2—5 kohta kuten HE)

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj. Tuomo Hänninen /kesk
jäs. Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Merikukka Forsius /kok
Timo Heinonen /kok
Anneli Kiljunen /sd
Sanna Lauslahti /kok

Lauri Oinonen /kesk
Tuula Peltonen /sd
Tuomo Puumala /kesk
Leena Rauhala /kd
Mirja Vehkaperä /kesk
Pauliina Viitamies /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.